

V.

Lettre de commission du Prince d'Orange à Gotthen de Ghendt, Mr. Pierre de Rijck, Adrien de Coninxloo et Corneille Le Brun. Convocation des Consistoires à Cologne, Wesel et Duisburg. — Copie contemporaine. Brit. Mus. Cotton Mss. Galba C. IV, (19)17.

1570, le 15e Juin.

—

Wilhelm by der gratien Gods, Prince van Orangien, Gra[ve van] Nassau, Catzenelleboge, Vianden, Dietz, etc. heere Baron van Br[eda], Diest, Grimbergen, Arlay, Noseroy etc., Borchgrave van Antw[erpen] ende Besancon, Allen denghenen die dese tegenwoordige sulle[n] syen saluyt doen te weten dat verstaen hebbende de goede end[e] Christelicke genegentheyt die deghene van de uuytlandtsche gereformeerde kercken in Engelandt draegende sijn tot de wederop[rechtinge?] des suyveren goddelicken dienst in den Nederlanden ende tot [de] verlossinghe van denzelven, uuyt het ghewelt ende tyrannie d[aer]onder het nu gebrocht is, hebbende de voornoemde in Engheland onde[r] henlieden gestelt sulcke ordeninghe als dat een yder naer z[ijn] vermoghen ende qualiteyt (niemant uuytgenomen dan allee[n]lick de] kinderen ende d'arme die by den ghemeynen aelmoesen leven) be[loeft] heeft op te bringhen alle maende in vorme van leeninge se[ckere] somme van penningen beghinnende de voirs.

¹ Le Comte Jean de Nassau.

looninghe van in de me[yl]maend[?] laestleden, ende dat op de conditiën ende beloften die henlieden [van] onsentwogen ghedaen zijn geweest. Wy begherende dat gelycken] vliet aenghewendet werde by allen den uuytlandschon kercken [ende] gemeynten die nutertijt verstroyt zijn in Duytschlandt ende da[er] ontrent hadden last gogoven Nicolas Taffin¹ te reysen tot [Coeln] om aldaer (de consistorien soewel van den Vlamingen als v[an de] Walen vergadert zijnde;) hen voir te houden ende lesen sekere propositie ende etlicke articulen inhoudende sonderlinge onse mee[ninghe]. Ende oyck henlieden te verclaren int lange den middel die [in] Enghelandt gebruyckt is gheweest, tot het volcommen e[nde] opbrijngen van de voirs. leenighe. Welcken Taffijn o[ns daer]naer aengebracht ende geseyt heeft, dat de consistorien van [den] voergemelde gemeynten altzelve gehoort ende verstaen [hebbende] verclaert hebben dat de propositie henlieden van onsen we[gen] voergehouden, nyet en vervaet dan dat behoorlick, Christeli[ck] recht is, ende dat de gerechticheyt van der saeke, ende de[n] eyscht ende begheert dat alle geloovige ende vrome lieden hen vermoghen, henlieden beneerstigen sullen om die te voor[deren] ende volbrengen, hetwelcke zy by hare brieven sooveel h[et] besonder belanckt presenteren vlytichlijck te doen ende naer t[e] commen. Begerende nyetemin om zeker oorsaken ende aenmerckinge verdragen te zijn van de noodelycke ende bewegelicke vermaninge desen aengaende tot den volcke te moeten doen. Op welcke redenen wy acht genomen hebbende, ende nyet willende nochtans laten voorbygaen eenighe occasie dienende tot vorderinge van de ghemeene sake maer souckende die allesins naer ons vermoge te wege te brengen, hebben om de goede genegentheyt ende affectie, die wy seker zijn dat den heere van Gotthen van Gendt², Mr. Peeter

¹ Nicolas Taffin, † te Bergen 1572? Conf.: Sepp, Drie Evangeliedienaren. Leiden 1879, p. 2 et ibid. n. 3.

² C. à d.: Jonker Jaques van der Haegen, Seigneur de Gothem ou Gottun, natif de Gand, où il fût nommé premier échevin 1582.

de Rijk¹, Adriaen van Coninxloo², coopman, ende Cornelis le Brun, altijts gedragen hebben ende nog dragen tot de voirs. saecke, gegeven, ende gheven by desen, den voorgenaemden ghesaemdelick, ende een yder van henlieden besonder, macht ende opentlick bevel, van hen te vinden in de steden van Colen, Wesel, Duysborch ende aldaer te vergaderen de consistorien van de Vlamijngen ende Walen, wesende nu ter tijt in de voirs. steden, de notabele hoofden van de huysgesinnen, ende andere in sulcken getalle, ende tot sulcker plaetsen, ende met sulcker discretie; dat die overheyt van der plaetse daerdoer nyet verstoort en worde, ende te lesen voer dezelve ende tot verscheyden stonden de voirs. propositie ende articulen die wy hen senden met desen. Te vermanen soewel de ministers als andere, een yder besonder synen vlijt ende neersticheyt te doen, sonder eenich aenschau thebben, op de conditie oft den last die men souden moegen hebben. In den dienst der kercken te stellen, in elck quartier van denzelven kercken sulcken, oft sulcke in haer plaetse, als hen goed sal duncken, denwelcken (indient noot is), naordien zy haeren vliet gedaen sullen hebben by de notabele ende hoofden van de huysgesinnen, zy last sullen gheven ende macht om te vermanen de tafeliers³ ende tafeliersters, dienaers ende dieverssen ende andere persoonen van wat standt dat die zijn, om van gelycken haer vermogen te doen, sonder yemandt vry te laeten behalven alleenlijck die kinderen ende d'arme lieden levende van de gemeene aelmoessen. Te houden note ende rolle, vervatende de namen ende bynamen van yderen persoon ende de beloofde sommen. Te stellen particuliere collecteurs in elck quartier, ende eenen ontfanger generael in elcke kercke ende gomoynte, soo verre de consistorien daarin nyet en voorsien. Ende van de voirs. generalen ons over te senden de namen. Welcken generael sal beloven in handen van de voor-

¹ f. 154v. Conf.: v. d. An, Biogr. wdh. d. Ned. I. c.

² Conf.: Archives, VI, 355. Il mourut à Bruxelles 1582.

³ Kintgangers (personnes qui prennent pain au dehors.)

genaemde, oft van eenen van dien, hen te reguleren ende beleyden in synen staet, naer het inhoudt van de voirs. articulen ten ware dat de consistorien van anderen sin ende aduis waeren. Ende [alle?] de particuliere collecteurs oft ontfangers, sullen beloven ge[trouw] alle maenden te brengen, de hoofdsomme van haere collecte in han[den] van den generael. Ende hierenboven gheven last den voorghenaem[den] ende elcken van hen, dat zy henlieden aenstellen ende reguleren in haer last alzoec ende in der manieren als dinstructie by ons get[eyckent] besonder inhoudt. Belovende te hebben ende thouden voer aeng[enomen] ende van weerden, al wat van henlieden gesaemdelick oft beson[der] gedaen sal wesen, ende gebesoigneert in hetghene voirs. ende [...] daer meer aencleeft. Begherende daerom dat een yder henlie[den] desen behulpich ende gunstich sy. Tot getuygenisse van denwel[cken] hebben wy dese geteeckent met onsen handt, ende daer op do[en] drucken onsen pitzier van secreten. Gegeven in onse stadt van Siegem den vijfthiensten dach van Junius, int jaor va[n] gratien duysent vijffhondert tzeuentich.